

Gemeente	Zienswijze samengevat	Reactie
1. Alphen aan den Rijn	Geen wensen en bedenkingen	
2. Hillegom	Instemming; Wel aandacht gevraagd voor beter inzicht in verdeling kosten tussen overhead en primaire taken. Volgende keer niet alleen conform BBV maar ook zoals in praktijk wordt verwacht.	De volgende keer nemen wij een uitgebreidere toelichting op de overhead op. De BBV stelt heldere criteria waaraan de begroting moet voldoen. Ander manieren van weergave scheppen o.i. verwarring en voegen omdat het om een begroting gaat geen informatie toe.
3. Kaag en Braassem	kaderstellingssystematiek: graag evaluatie door de werkgroep financiële kaderstelling gezien het uiteenlopen van indexering en loonkostenontwikkelingen en de nieuwe CAO in 2019.	De evaluatie vindt plaats in 2018. Vanuit het PHO is aangedrongen op zo snel mogelijk, om in ieder geval de resultaten voor de kadernota 2020 mee te kunnen nemen. Wij zullen deze wens doorgeven aan de commissie.
	Bij evaluatie en eventueel nieuw RIF moeten raden aan de voorkant betrokken worden	De betrokkenheid van de raden is van groot belang. Het is echter aan de AB-leden en de colleges die betrokkenheid vorm te geven.
	Dank voor constructieve houding door rekening te houden met afwijkende inkoop jeugdhulp.	-
4. Katwijk	Begrip voor beleidsarm, maar vinden het wenselijk dat nader wordt omschreven welke activiteiten HR onderneemt voor Leefomgeving wordt in 2019 met ruim een ton worden verhoogd, zonder onderbouwing.	Het klopt dat we in de begroting 2019 niet expliciet zijn ingegaan op wijzigingen ten opzichte van 2018. Deze trends zijn echter al wel aangegeven in de Kadernota 2019. In het vervolg besteden we meer aandacht aan de financiële vertaling van dit soort trends.
5. Leiden	Overige punten waarop toelichting van DB HR gevraagd wordt, maar geen reden zijn tot opmerkingen op de concept-begroting zijn de volgende:	
	Speerpunt "De regio is nationaal centrum voor aardobservatie en navigatietoepassingen" (blz 17): begrote bedrag sterk gedaald is. Waardoor en wat betekent het voor werkzaamheden. Greenports van morgen (blz 19/20). Idem	Hoewel aardobservatie en navigatietoepassingen belangrijk zijn voor de regio wordt de rol van HR daarin kleiner, mede door de inzet van Noordwijk op dit punt. Datzelfde geldt voor Biobased en Greenports. Ook daar is sprake van een grotere inzet van de betrokken gemeenten.
	Advies: grote verschillen in uitgaven t.o.v. bedrag begroting 2018 te verduidelijken.	Dit advies nemen wij over voor de volgende begroting (zie ook antwoord Katwijk)
	De jaarrekening is er nog niet, maar al wel wordt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de kengetallen, de cijfers over 2017 gegeven. Bij de kengetallen is het zinvol aan te geven wat bijvoorbeeld een solvabiliteitsratio van 0,8% betekent voor HR. O.b.v. de erbij gevoegde tabel is de solvabiliteitsratio zeer slecht. Het wordt echter veroorzaakt door het maar in zeer beperkte mate (mogen) hebben van eigen vermogen / een algemene reserve.	De voorlopige cijfers voor 2017 zijn inderdaad opgenomen. Nu het jaarrekeningtraject problematisch verloopt dienen deze cijfers buiten beschouwing te blijven. De opmerking over de solvabiliteitsratio is terecht. Over het algemeen zijn dit soort kengetallen meer van toepassing op gemeenten en niet op gemeenschappelijke regelingen zoals Holland Rijnland.
	Beleidsindicatoren begroting 2018 komen niet overeen met begroting 2019. Bijvoorbeeld: ziekteverzuimpercentage en het opleidingsbudget in % van de personeelsbegroting eruit gehaald. Waarom?	We hebben ons beperkt tot de beleidsindicatoren die vanuit het BBV verplicht zijn om op te nemen.
	Informatief om naast beleidsindicatoren 2019 indicatoren voor 2018 op te nemen en wellicht ook de realisatiecijfers van 2017 (voor zover al beschikbaar).	Deze suggestie nemen wij mee voor de volgende begroting. Ten tijde van het versturen van de begroting naar de gemeenten waren de realisatiecijfers nog niet bekend.
	Het eigen vermogen staat op de geprognosticeerde balans in 2017 op een bedrag van €615.000. Dit blijkt (nog) niet uit de jaarrekening 2017 aangezien deze nog is vastgesteld.	Correct. Ook hier hebben we vooruit moeten lopen op de definitieve vaststelling van de rekening, zonder te voorzien dat dit nog de nodige problemen zou opleveren.
Het is niet duidelijk wat Holland Rijnland verwacht van de gemeenten voor het bereiken van de doelstellingen. Dit geldt zowel voor de personele inzet als voor de financiële middelen. Het is zinvol na te gaan waar en in hoeverre dat mogelijk is.	Het is ondoenlijk voor Holland Rijnland om aan te geven wat van de gemeenten wordt verwacht. We hebben verschillende doelstellingen en speerpunten en de betrokkenheid is per gemeente verschillend. Verder is op het moment van begroten in de meeste gevallen nog niet duidelijk welke specifieke acties worden ondernomen.	
6. Leiderdorp	De kadernota en de conceptbegroting zijn gebaseerd op de Inhoudelijke Agenda HR 2016-2020. De realisatie van de Inhoudelijke Agenda is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de deelnemende gemeenten en HR. De rolverdeling vraagt van de gemeenten dat zij zelf ambtelijke expertise en capaciteit leveren om de gezamenlijke ambities te realiseren. Wij zijn benieuwd in hoeverre er meer duidelijkheid te geven is over wat de concrete inzet van Holland Rijnland per speerpunt is.	Globaal is dat te bepalen. Per speerpunt is aangegeven welke kosten gemaakt worden voor de werkorganisatie. Deze kosten gedeeld door een intern verrekentariaf van 98 euro, geeft het aantal uren dat is geraamd.

	Speerpunt "De regio is nationaal centrum voor aardobservatie en navigatietoepassingen" (blz 17): begrote bedrag sterk gedaald is. Waardoor en wat betekent het voor werkzaamheden. Greenports van morgen (blz 19/20). Idem	Zie antwoord Leiden
	Informatief om naast beleidsindicatoren 2019 indicatoren voor 2018 op te nemen en wellicht ook de realisatiecijfers van 2017 (voor zover al beschikbaar). Bij de kengetallen is het zinvol aan te geven wat bijvoorbeeld een solvabiliteitsratio van 0,8% betekent voor HR.	Zie antwoord Leiden
7. Lisse	positief	
8. Nieuwkoop	Gekozen voor geen zienswijze	
9. Noordwijk	Gekozen voor geen zienswijze	
10. Noordwijkerhout	Gekozen voor geen zienswijze	
11. Oegstgeest	De gemeenten tijdig inzicht te geven in benodigde capaciteit en financiële middelen per speerpunt vanuit de deelnemende gemeente, om de doelen van de Inhoudelijke Agenda te realiseren. Dit vanuit de gedachte dat de realisatie van de Inhoudelijke Agenda een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de deelnemende gemeenten en Holland Rijnland is.	Dat het onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is leidt geen twijfel. Hierboven hebben wij echter al betoogd dat het voor Holland Rijnland ondoenlijk is om bij de begroting al aan te geven wat er van de verschillende gemeenten aan inzet wordt verwacht.
	Grote verschillen ten opzichte van de begroting van 2018 te verduidelijken;	Zie beantwoording van deze vraag bij Katwijk.
	Naast de beleidsindicatoren 2019, ook de indicatoren voor 2018 op te nemen en ook de realisatiecijfers van 2017, voor zover al beschikbaar. Bij de kengetallen is het zinvol aan te geven wat die betekenen voor HR.	Zie antwoord aan Leiden
12. Teylingen	We maken een kanttekening bij het voornemen tot afschalen en normaliseren (pag. 11). Dit onderdeel is voor Teylingen nog geen definitief uitgewerkte visie. De raad van Teylingen ziet ook andere alternatieven om kosten te besparen. De gemeenteraad heeft vorig jaar de motie pilot vroegsignalering jeugdhulp aangenomen. Daarin is aangegeven dat het een innovatieve manier van werken, waarbij ingezet wordt op preventie door vroegsignalering en pré-diagnostiek noodzakelijk is voor een kwalitatief goede effectieve en efficiënte jeugdzorg die ook financieel houdbaar is. Wij willen de komende periode de aandacht voor dit onderwerp intensiveren. De motie ontvangt u bij deze brief.	Uw kanttekening ten aanzien van de tekst in de begroting over afschalen en normaliseren wordt herkend. Ook preventie en vroegsignalering zijn belangrijke instrumenten in de transformatie van de jeugdhulp. In het Sturingsplan Jeugd 2018-2019 hebben de regiogemeenten dan ook het volgende speerpunt opgenomen: 'We investeren in preventie en vroegsignalering en sluiten aan bij de levensloop en –gebeurtenissen van inwoners van 0 tot 100 jaar'.
13. Voorschoten	Versteving samenwerking in Leidse Regio, dus willen waken voor dubbelingen in verschillende samenwerkingen	Dubbelingen moeten we zien te voorkomen. Zowel Holland Rijnland als de deelnemende gemeenten moeten hier scherp op blijven.
	Begroting compact houden en geen zaken toevoegen buiten begroting om: Als er vanuit de inhoudelijke agenda aan deelnemende gemeenten om financiering wordt gevraagd is het voor de gemeente Voorschoten van groot belang om tijdig duidelijkheid te krijgen over wat er van de deelnemende gemeenten wordt verwacht aan capaciteit en middelen. Wat hoort wel en niet in de inhoudelijke agenda HR en wat in andere gremia?	De afspraken over de inzet van extra middelen worden gemaakt in het Portefeuillehoudersoverleg. Het is uiteraard van belang dat deze afspraken goed worden vastgelegd. Holland Rijnland zal hier op toezien.
	Informeel/betrek raad bij evaluatie en vervolg RIF	Zie antwoord aan Kaag en Braassem
14. Zoeterwoude	verduidelijken van de verschillen tussen de begroting 2018 en 2019. Wat wordt er meer of minder gedaan en wat zijn de gevolgen?	zie antwoord aan Katwijk
	het onderdeel met de beleidsindicatoren nog wat verduidelijken	Zie antwoord aan Leiden
	duidelijk maken wat er van gemeenten verwacht wordt qua inzet en middelen om de doelen te bereiken.	Zie antwoord aan Leiden